

Таким чином, завдяки продуманій державній політиці, поступового та стабільного збільшення врожайності насіння культур, збалансованістю між попитом та пропозицією на соняшник та ріпак, цілком реально до 2015 року у Вінницькій області без особливо великих зусиль отримувати до 350 тис. т насіння соняшнику та до 240 тис.т насіння ріпаку.

Література

1. Калетник Г.М. Розвиток ринку біопалив в Україні: Монографія / Калетник Г.М. – К.: Аграрна наука, 2008. – 464 с.
2. Оверченко Б. Перспективи та проблеми виробництва біодизелю в Україні / Б. Оверченко // Пропозиція. – 2009. – № 3. – С. 110-115.
3. nbuv.gov.ua

Summary

The Modern consisting and prospects of growing of sunflower and rape of the Winnitca area / Azurkin V.O., Polischuk I.S., Didur I.N.

In the article research of the state of production of sunflower and rape is conducted in the Winnitca area. Certainly basic sending of development of growing of these cultures to the prospect.

Key words: sunflower, rape, agrarian sector, biopropellant.

УДК 504 (282.2+282.247.314)

Алексєєв О.О., магістрант
Фіщук Б.П., кандидат с.-г. наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет

СУЧАСНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІСТЕР

Наведено результати моніторингу стану води річки Дністер в межах Вінницької та Хмельницької області під час здійснення щорічної планової перевірки державною екологічною інспекцією у відповідних областях.

Ключові слова: річка Дністер, промисловість, зрошення, обводнення, гідроенергетика, рибне господарство, рекреація.

Вода найбільш поширена в біосфері речовина. Вона в природі перебуває в безперервному русі, постійно відбувається водообмін між різними частинами гідросфери. Можна виділити три найважливіші шляхи її переміщення: загальну циркуляцію в атмосфері, морські течії і річний стік.

Величезне значення вода має не лише в природі, а й у житті людини.

Цілі її використання людиною дуже різноманітні. Так, вирощування сільськогосподарської продукції неможливе без зрошення й обводнення. Значна кількість води споживається для промислових і гідроенергетичних потреб. Течії, припливи й відпливи використовуються як засіб пасивного транспорту. Велике значення для розвитку водного транспорту мають ріки і моря. Водні об'єкти використовуються також і для потреб повітряного транспорту. Деякі водні джерела відіграють значну роль при лікуванні та профілактиці різних хвороб. Використання водних об'єктів (їх частин) здійснюється для промислового добування риби і іншого водного промислу та мають значення для відтворення їх запасів. Крім того, для вод притаманне і естетичне значення, вони оживляють та прикрашають ландшафти [2]. Щоб докорінно поліпшити ситуацію що склалася, знадобляться цілеспрямовані і продумані дії. Відповідно і дієва політика по відношенню до водного середовища буде можлива лише в тому випадку, якщо будуть накопичені надійні дані про сучасний стан середовища, обґрунтовані знання про взаємодію важливих екологічних чинників, і розроблені нові методи зменшення і запобігання шкоді, що наноситься Природі Людиною.

Наслідком цих впливів є те, що у водне середовище надходять нові, невластиві для нього речовини - забруднювачі, які погіршують якість води. Забруднюючі речовини, що поступають у водне середовище, класифікують по різному, залежно від підходів, критеріїв і завдань. Так, зазвичай виділяють хімічне, фізичне і біологічне забруднення [1]. Хімічним забрудненням є зміна природних хімічних властивостей води за рахунок збільшення вмісту в ній шкідливих домішок як неорганічної (мінеральні солі, кислоти, луги, глинисті частинки), так і органічної природи (нафта і нафтопродукти, органічні залишки, поверхнево активні речовини, пестициди) [2].

Мета дослідження. Здійснити екологічну оцінку якості води, що має важливе значення при організації моніторингової мережі, при визначенні пріоритетів водоохоронної діяльності, при плануванні водогосподарчих заходів. Систематизувати якість поверхневих вод на основі певних критеріїв, що необхідні для розробки різних класифікацій забрудненості або якості води, водних об'єктів, а також визначити шляхи вирішення цих проблем [4].

Результати досліджень. Основними джерелами водних ресурсів Хмельниччини та Вінниччини виступають поверхневі води (річки, озера, водосховища, канали, болота). Поверхневі водотоки належать до басейнів рік Південного Бугу, Дніпра та Дністра. Живляться річки дощовими (48%), сніговими (25%), і підземними (27%) водами. Річки і водойми використовують для рибництва, судноплавства, промислового і комунального водопостачання, зрошення земель, а також як джерело гідроенергії.

Дністер — одна з головних водних артерій України, басейн якого складає 8,7% від її площі. Проте сьогодні, через грубі порушення людиною всіх правил і принципів раціонального природокористування екосистеми Дністра деградують, зламані вертикальні та горизонтальні зв'язки біоти й абіотичного оточення [3]. Зараз особливо актуальним є дослідження екологічних проблем стану басейну Дністра та пошук шляхів їх вирішення.

Основними забруднювачами басейну Дністра є підприємства нафтохімічної, нафтовидобувної промисловості, комунальні господарства, які здебільшого розміщені на притоках. Підраховано, що 90% забруднень надходить у Дністер притоками Тисмениця, Серет, Бистриця, Немія, Дирло. Як приклад, в басейні Верхнього Дністра розташовані одне із 100 найбільших забруднювачів: Стебницьке державне гірничо-

хімічне підприємство «Полімінерал» (накопичення високо-мінералізованих шахтних вод). Значної шкоди басейнові Дністра завдають забруднені пестицидами й нітратами стоки з полів, викиди промислових концернів «Хлорвініл» (м. Калуш), «Укрцемент» (м. Кам'янець-Подільський), «Укр-нафтохім» (м. Надвірна), Бурштинська державна електростанція, Могилів-Подільський консервний завод «Дари ланів».

В результаті проведених досліджень встановлено, що основні річки басейну Дністра використовуються для господарсько-побутових потреб, зрошення і рибориства. Результати дослідження вміст токсичних речовин у річках викладені у таблиці 1.

Таблиця 1. Екологічна оцінка якості поверхневих вод басейну річки Дністер

№	Назва токсичної речовини (в середньому по основному руслу)	В середньому по основному руслу річки					Оцінка	
		Тисмениця	Серет	Бистриця	Немія	Дністер	клас	категорія
1	Кадмій, мг/дм	0	0	0	0	0,005	I	1
2	Мідь, мг/дм	0	0	0	0	0,016	I	1
3	Цинк, мг/дм	0,01	0,01	0,01	0,009	0,011	I	1
4	Свинець, мг/дм	0	0	0	0,001	0,004	I	1
5	Хром, мг/дм	0,001	0	0	0,001	0,001	I	1
6	Нікель, мг/дм	0,002	0,006	0,01	0,003	0,009	I	1
7	Залізо, мг/дм	0,13	0,11	0,01	0,03	0,216	I	1
8	Марганець, мг/дм	0,004	0,013	0,01	0,028	0,023	I	1
9	Феноли, мг/дм	0	0	0	0	0	I	1
10	СПАР, мг/дм	0,01	0	0	0,06	0,26	II	2

З таблиці 1 видно, що за токсичними речовинами водні об'єкти відносяться до першого класу. Так, токсичні речовини кадмій, мідь, нафтопродукти, фенол не виявлено у річках Тисмениця, Серет, Бистриця, Немія, Дністер. Але слід зазначити, що за синтетично поверхнево-активною речовиною (СПАР) річки Тисмениця, Бистриця, Дністер відносяться до другого класу. Надходження СПАР у цих річках пояснюється тим, що в них найбільша площа басейну, що в свою чергу підвищує ризик техногенного впливу [4, 5].

Висновки: Суттєві недоліки мають місце у діючій системі управління водним господарством, недостатньо використовуються економічні методи регулювання водних відносин, що відображають дію об'єктивних економічних законів.

В результаті проведених досліджень виявлено наступне:

1. Всі досліджені токсичні речовини знаходяться в межах нормативної гранично допустимої концентрації. Це дає можливість стверджувати, що поверхневі води басейну Дністра зазнають мінімального техногенного навантаження.

2. Ефективність існуючої системи управління охороною та використанням водних ресурсів внаслідок нормативно-правової бази і організаційної структури управління, сприяє здійсненню кращого моніторингу водної мережі.

3. Використання сучасних технологій в сільськогосподарському виробництві,

впровадження ефективних очисних споруд, призводять до зменшення забруднення води органічними та біогенними речовинами.

Для поліпшення екологічного стану, охорони й раціонального використання поверхневих водойм необхідно виконувати такі заходи:

- дотримуватись норм і вимог щодо зберігання й внесення пестицидів, мінеральних і органічних добрив та реагентів.

- проводити водогосподарську політику на регіональному рівні за басейновим принципом.

- створювати водозахисні смуги (до 25м) для малих рік і ставків до 3 га, для середніх - 50м і ставків площею більше 3 га, для великих – 100м.

- зменшити розораність водозаборів з 60-69% до 30%, збільшивши лісистість з 13,5% до 30%.

Література

1. Батлук В.А. Основи екології: Підручник. К.: Знання, 2010. – 264 с.
2. Кофанов В.І., Огняник М.С. Нормативно-методичне забезпечення якості води при оцінці впливу на навколишнє середовище //Екологія довкілля та безпека життєдіяльності. - 2009.-№5. - С. 16-26.
3. Джигерей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посіб. - 2-ге вид., стер. -К.: Т-во «Знання», КОО, 2009. – 203 с.
4. Звіт державної екологічної інспекції у Вінницькій області за 2010-2011рр.- «Екологічна ситуація у Вінницькій області».- В.-:2011.- С. 27-43.
5. Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями / Наказ Мінекології України від 31.03.1998р. №44.- К.: Символ -Т, 1998.-28 с.

Summary

CURRENT ENVIRONMENTAL ISSUES Basin DNISTER // Alekseev A., Fischuk B.P.

The results of monitoring the water of the river Dniester within Vinnytsia and Khmelnytsky region during the annual routine check environmental public inspection in the appropriate fields.

Keywords: river Dniester, industry, irrigation, irrigation, hydropower, fisheries, recreation.